

Чиж Є.А., Мерецька А.В.,
здобувачки освітньо-наукового рівня бакалавр
за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування»
Науковий керівник: **Тихончук Л.Х.,**
д.н. з держ.упр., професор
Національний університет водного господарства та природокористування

ОСОБЛИВОСТІ ПУБЛІЧНОГО РЕГУЛЮВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ АДАПТАЦІЇ ВЕТЕРАНІВ

В умовах повномасштабної війни кількість ветеранів, що повертаються до цивільного життя, стрімко зростає, а потреба в їх соціальній адаптації стає одним із пріоритетів публічного управління. Ефективність державної політики у цій сфері визначає не лише добробут ветеранів, а й соціальну стабільність суспільства. Актуальність дослідження обумовлена необхідністю вдосконалення системи публічного регулювання, впровадження сучасних підходів та використання міжнародного досвіду. У роботі аналізуються проблеми соціальної адаптації ветеранів, причини їх виникнення та можливі напрями вирішення цих проблем, враховуючи міжнародний досвід.

За даними Міністерства у справах ветеранів в Україні налічується понад 800 тисяч ветеранів, тоді як деякі оцінки сягають 1,2 мільйона осіб [4]. Загальна чисельність з урахуванням їхніх сімей становить близько 5–6 мільйонів. Значна частина ветеранів, які не перебувають на військовій службі, є особами з інвалідністю внаслідок війни – понад 130 тисяч осіб станом на 5 вересня 2025 року [9].

Повертаючись до цивільного життя, ветерани стикаються з низкою проблем, що ускладнюють їхню соціальну інтеграцію. Серед ключових - це труднощі з працевлаштуванням через брак адаптованих робочих місць, обмежені можливості забезпечення житлом, соціальна ізоляція та нерозуміння з боку суспільства. Додатково ветерани стикаються з обмеженим доступом до медичної, реабілітаційної та психологічної допомоги, браком програм соціальної інтеграції, перекваліфікаційних і освітніх можливостей, а також недостатньою поінформованістю про права та послуги. Ці фактори формують комплекс бар'єрів, що потребує системного реагування держави та ефективного

публічного регулювання [10].

Подолання соціальних бар'єрів є метою інтеграції ветеранів у суспільство, яка можлива через адаптацію. Це процес повернення до цивільного життя та відновлення їхніх соціальних, економічних і культурних ролей. Вона передбачає системну підтримку з боку держави: забезпечення працевлаштування, житла, доступу до медичних і психологічних послуг, а також розвиток соціальних зв'язків і участі у громадському житті [8].

Правовий статус та гарантії ветеранів України визначаються Конституцією України, а саме законами «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей», «Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні» та інші.

Публічне регулювання соціальної адаптації ветеранів в Україні здійснюється через систему державних органів, програм та місцевих ініціатив, спрямованих на забезпечення їх інтеграції у цивільне життя. Міністерство у справах ветеранів координує розробку політик, встановлює стандарти надання послуг і контролює їх виконання, взаємодіючи з Міністерством оборони, Міністерством охорони здоров'я та Міністерством соціальної політики. На місцевому рівні це реалізується через військові адміністрації, міські ради, громади та центри надання адміністративних послуг, які безпосередньо надають послуги та співпрацюють із громадськими організаціями [5].

Приклади ефективного публічного регулювання забезпечують такі установи як Ветеранський простір, Центр підтримки ветеранів у Рівному. Надання психологічної, соціальної та професійної підтримки, юридичні консультації, організація тренінгів і групи взаємодопомоги – неповний перелік послуг, які надаються даними центрами. На загальнодержавному рівні програма «Ветеран. Робота» та платформа «Е-Ветеран» забезпечують професійну адаптацію, працевлаштування, доступ до пільг, матеріальної допомоги, медичних і психологічних послуг, а також реабілітаційних і культурних програм. [7]

Міжнародна практика демонструє пріоритетність соціальної та психологічної адаптації ветеранів. У США Управління у справах ветеранів поєднує фізичну реабілітацію з психологічною підтримкою через спорт і творчість, у Великій Британії діє сервіс Op COURAGE та Veterans Strategy Action

Plan для комплексної медичної і соціальної допомоги, а в Південній Кореї ветерани отримують додаткове медичне страхування через державу та громадські організації. Такі моделі показують ефективність інтеграції державних програм, громадських ініціатив і цифрових сервісів і можуть стати орієнтиром для розвитку соціальної та професійної адаптації ветеранів в Україні [11].

Отже, держава, виконуючи свої зобов'язання перед ветеранами, має залучати українське суспільство до їхньої підтримки. Спільна робота дозволяє своєчасно реагувати на потреби ветеранів, надавати психологічну та соціальну допомогу, а також інтегрувати їх у життя громади. Це визначатиме умови майбутнього суспільного договору. Вивчення міжнародного досвіду та його адаптація в Україні сприятимуть впровадженню інноваційних механізмів публічного регулювання цих процесів, ефективній інтеграції ветеранів в цивільне життя, розумінню та підтримки суспільства в процесах соціальної та професійної адаптації.

Список використаних джерел

1. Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту: Закон України від 22 жовтня 1993 року № 3551-XII: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3551-12#Text>.
2. Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей: Закон України від 20 грудня 1991 року № 2011-XII: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2011-12#Text>.
3. Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні: Закон України від 6 жовтня 2005 року № 2961-IV: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2961-15#Text>.
4. Міністерство у справах ветеранів: офіційний вебсайт: URL: <https://mva.gov.ua/>.
5. Потреби ветеранів і ветеранок: URL: [Аналіз потреб та проблем ветеранів та ветеранок за 2024 рік - Ветеранський фонд \(Поруч з ветераном\)](#).
6. Державні програми для ветеранів: URL: [Державні програми - Портал Києва](#).
7. Концепція Державної цільової програми «Ветеран. Робота» на 2025-2027 роки: URL: [Міністерство у справах ветеранів](#).
8. Результати другого опитування «Образ ветеранів в українському суспільстві»: URL: [Результати другого опитування “Образ ветеранів в](#)

українському суспільстві”.

9. Кількість ветеранів в Україні: URL: [Кількість ветеранів в Україні вже досягла 1 мільйона 300 тисяч - Новини ветеранів зі всієї України.](#)

10. ТОП-5 проблем у підтримці ветеранів у громадах: рішення ВАГ: URL: [ТОП-5 проблем у підтримці ветеранів у громадах: Рішення ВАГ – Всеукраїнська асоціація громад.](#)

11. Закордонний досвід адаптації ветеранів: URL: [NHS England » NHS розширює підтримку ветеранів з психічного здоров'я, і більше половини з них кажуть, що важко висловлюватися.](#)